

UDVIKLINGSSTRATEGI 2015

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Overordnet ambition.....	4
Temaer.....	4
1. Ministertema: anbragte børn og unges undervisning/uddannelse	4
2. Det gode ældre liv for borgere med handicap og borgere med sindslidelse	5
3. Forberedelse til det selvstændige voksenliv for børn og unge med handicap	6
Tilsyn.....	6
Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger	7
Lands- og landsdelsdækkende tilbud	7
Tværgående koordination af de sikrede institutioner.....	8
Særlige forhold	10
Rammeaftale for specialundervisningsområdet	10
Tilsyn og fælles samråd for Udviklingshæmmede lovovertrædere.....	10
Tilsyn med udviklingshæmmede lovovertrædere.....	10
Udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser	10
Bilagsoversigt.....	11
1. Bekendtgørelse for de to rammeaftaler;.....	11
2. Særligt tema til rammeaftalerne for 2015 – anbragte børn og unges undervisning/uddannelse ..	11
3. Særlige forhold	11
4. Tendenser og behov samlet besvarelse	11
5. Koordinering af lands- og landdelsdækkende tilbud - samlet besvarelse.....	11
6. Status på temaer fra tidligere Udviklingsstrategier og andre igangværende samarbejdsprojekter i Syddanmark.....	11
7. Oversigt over samtlige tilbud på socialområde i Syddanmark (udtræk fra Tilbudsportalen)	11

Indledning

De danske kommuner har de seneste år demonstreret, at udvikling af en høj faglighed kan gå hånd i hånd med økonomisk ansvarlighed. Kommunerne er på egen hånd blevet bedre og bedre til at løse et bredt spekter af opgaver, men er også blevet bedre til at identificere de områder, hvor kommunerne med fordel kan samarbejde på tværs.

Udviklingsstrategien for 2015 skal være med til at videreføre denne udvikling. Udviklingsstrategien rammesætter det tværkommunale og regionale samarbejde både på det specialiserede socialområde samt på specialundervisningsområdet, og skal bidrage til at sikre, at kapacitet også i fremtiden dækker det oplevede behov i de syddanske kommuner.

Begrebet rehabilitering, vil også de kommende år være i fokus på det specialiserede socialområde. Heriblandt fordi gennemsnitsalderen for udviklingshæmmede, indenfor de sidste 10 år, er steget anseligt. Stort set alle - også borgere med fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser - har et rehabiliteringspotentiale. Deres udgangspunktet er forskelligt, og derfor er det også forskelligt, hvad den enkelte kan rehabiliteres til.

2015 bliver ligeledes året, hvor de nye socialtilsyn skal bevæge sig fra en opstartsfasen og over i egentlig drift. Således bliver der for kommuner, region og socialtilsyn en helt central opgave i at sikre en problemfri videndeling, således den indsigt i kvaliteten i tilbuddene, som tilsynet får, kan tilgå kommunernes og regionens arbejde med at fastholde og udvikle kvaliteten i tilbuddene.

Undervisning af anbragte børn er ligeledes et tværkommunalt anliggende, da anbringelse af børn og unge ofte sker på tværs af kommunegrænser. Således, at der på ministerens foranledning i 2015 være et særligt fokus på et godt skoletilbud til netop disse unge.

Fælles for disse fokusområder, og for udvikling af det specialiserede socialområde som helhed, er kommunerne og Region Syddanmarks fortsatte insisteren på at ville blive bedre til at samarbejde på tværs. På tværs af forvaltninger, på tværs af kommuner og på tværs af sektorer. Værdien for borgeren i et sammenhængende forløb er oplagt, men for kommunerne er der derudover et særskilt udbytte. Der er fra både kommunerne og regionens side i de her år meget fokus på at styrke samarbejdet og skabe sammenhængende forløb for borgerne på tværs af forvaltninger og sektorer, med blandt andet udgangspunkt i samarbejdsaftaler. Endvidere arbejdes der med at sikre den bedst mulige koordinering mellem aktiviteter i hhv. Udviklingsstrategien og i Sundhedsaftalen.

For med samarbejde på tværs får vi ligeledes et forbedret kendskab, der gør os i stand til at optimere vores snitflader, nye samarbejdsrelationer samt nye ideer og viden - viden der i sidste ende styrker vores evne til at løse fremtidens opgaver til gavn for borgerne i Syddanmark.

Overordnet ambition

Der skal, i samarbejde med borgere, pårørende og brugerorganisationer, sættes fokus på, hvad der er et godt liv, og hvad der er livskvalitet. Der skal arbejdes på, at der kan tilbydes mest mulig kvalitet for pengene. Med baggrund i dette, er den overordnede ambition for Udviklingsstrategien, at;

det specialiserede socialområde skal fastholde og udvikle det høje faglige niveau, samtidig med at det skal drives på et lavere omkostningsniveau.

For at kunne indfri denne ambition, er det vigtigt, at den borgeroplevede kvalitet er i fokus, og at borgeren tilbydes den rigtige støtte, så denne kan tilegne sig strategier til at håndtere eget liv, hvor borgerens oplevede livskvalitet er i centrum. Udviklingsstrategien skal understøtte, at det normale rum bliver mere rummeligt. Det er også centralt i arbejdet med at indfri denne ambition, at der, hvor der er særlig behov for en samlet faglig ekspertise, samarbejdes om opgaverne, mellem kommuner og mellem kommuner og region. Herunder, at der også samarbejdes med borgerens pårørende og netværk generelt.

Temaer

1. Ministertema: anbragte børn og unges undervisning/uddannelse

Ambition: En god skolegang og en efterfølgende ungdomsuddannelse er helt central for de udsatte børn og unges trivsel i det daglige. Det er også nøglen til selvforsørgelse og et velfungerende voksenliv. Der er igennem de seneste år med Folkeskolereformen og kommuneøkonomiaftalerne for 2013 og 2014 iværksat en række initiativer for at styrke uddannelsesniveaet for børn og unge. Dertil kommer lovændringer og satspuljeprojekter, der skal understøtte og styrke kvaliteten i samarbejdet mellem de interne skoler på anbringelsessteder og de lokale folkeskoler og skolemyndigheder. Da anbringelse af børn og unge ofte sker på tværs af kommunegrænser, er der tale om et område, hvor det er vigtigt med fokus på tværgående koordinering mellem den anbringende kommune, som står for den sociale indsats, og kommunen eller regionen, hvor barnet/den unge er anbragt og går i skole. Der ønskes, at anbragte børn og unges undervisning/uddannelse drøftes mellem kommuner og regioner som led i udarbejdelse af udviklingsstrategierne for 2015, samt at der under drøftelserne sættes fokus på samarbejde på tværs af interne skoler og inklusion i det almindelige skolesystem. Drøftelserne skal tage afsæt i de forskellige målgruppers behov og ressourcer.

Initiativ: Der nedsættes en arbejdsgruppe repræsenteret af kommuner og anbringelsessteder som i samarbejde udarbejder en anbefaling til kommuner og anbringelsessteder med henblik på at fastlægge individuelle mål med uddannelse/undervisning for anbragte børn og unge og, hvor der under drøftelserne sættes fokus på samarbejde på tværs af interne skoler og inklusion i det almindelige skolesystem.

Mål: Anbefalingen skal ligge klar inden udgangen af 2014.

2. Det gode ældre liv for borgere med handicap og borgere med sindslidelse

Ambition: Gennemsnitsalderen for udviklingshæmmede, indenfor de sidste 10 år, er steget anseligt og det betyder, at der i dag er tale om en større og betydelig gruppe blandt de borgere, der bliver gamle. Den samme tendens ser man for borgere med sindslidelse. Kendetegnende for alderdommen er, at ældre mennesker ofte har behov for ro og et mere tilbagetrukket socialt liv, som de selvstændig kan vælge til og fra. Dette gælder også ældre udviklingshæmmede, og ældre borgere med sindslidelse. Et andet karakteristika for alderdommen er de ofte mange og forskelligt artede svækkelser og sygdomme. Udviklingshæmmede borgere og borgere med sindslidelse får samme sygdomme, som andre. Indenfor visse grupper af udviklingshæmmede endog også tidligere og i stærkere omfang.

Ældre udviklingshæmmede borgere og borgere med sindslidelse stiller andre krav til den pædagogiske faglighed og får stigende plejemæssige behov ligesom andre ældre. Dette påpeges også af Socialstyrelsen. Dette stiller krav om at kommunerne har de rette tværfaglige kompetencer således at stigende plejebestand ikke forveksles og løses med pædagogisk faglighed.

Det opleves, at borgere med handicap og borgere med sindslidelser bliver ældre og får sygdomme og problematikker, som konsekvens af dette. Der skal som et tema i Styringsaftalen ses på de økonomiske udfordringer som tendensen medfører, samt mulige løsninger, der kan imødegå udfordringerne.

Initiativ: Der er derfor behov for, at kommunerne i samarbejde med Region Syddanmark, Socialstyrelsen og pårørende grupper undersøger, hvorledes viden om ældre og viden om udviklingshæmmede og borgere med sindslidelse forbindes så udviklingshæmmede ældre og ældre borgere med en sindslidelse får det rette tilbud om støtte. Tilbud der også og især imødekommer ældre udviklingshæmmedes og ældre sindslidendes behov for ro og et mere tilbagetrukket socialt liv.

Mål: Der skal udarbejdes anbefaling til kommunerne om, hvilke mål der skal opfyldes når man planlægger tilbud til ældre borgere med handicap og ældre borgere med sindslidelse.

3. Forberedelse til det selvstændige voksenliv for børn og unge med handicap

Ambition: En af de klassiske snitfladeproblematikker på det specialiserede socialområde er handicappede unges overgang til voksenområdet ved det fyldte 18. år. Overgangen er begrundet i strukturelle og juridiske faktorer, mere end den er udviklingsmæssig betinget set i forhold til den unge handicappede. Overgangen til voksenområdet har nogle indgribende konsekvenser for såvel den unge som for pårørende, hvorfor en grundig forberedelse er påkrævet. Forberedelserne skal omfatte information om og planlægning af ændringen i støtten til den unge, ligesom den unge sammen med sine pårørende og støttepersoner skal tilrettelægge en mere selvstændig tilværelse i forhold til bolig, fritid og beskæftigelse. For at bringe den unge bedst muligt igennem denne proces bør forberedelser ske i god tid inden det fyldte 18. år med involvering af de relevante aktører – både professionelle og i netværket.

Initiativ: Der udarbejdes en samarbejdsmodel, hvor der beskrives en proces, der tilgodeser den unge handicappede og pårørendes behov for afklaring og information, samtidig med den sikrer en koordination af de fagprofessionelles viden, således de nødvendige beslutninger og myndighedsafgørelser kan træffes på et fælles og anerkendt grundlag. Det anbefales, at arbejdsgruppen kortlægger om der forefindes eksisterende gode samarbejdsmodeller at tage udgangspunkt i, og som kan fungere som inspirationsmateriale og til erfaringsudveksling.

Deltagere i temaarbejdsgruppen: Repræsentanter for specialskole, myndighed på handicapområdet børn og voksne, repræsentanter fra bo - beskæftigelse og hjemmestøtte på handicapområdet, repræsentanter for de pårørende (eks. LEV)

Mål: Der skal udarbejdes anbefaling til kommunerne, hvordan man samarbejder om at give de unge de gode kompetencer der kræves for et selvstændigt voksenliv.

Tilsyn

Lov om Socialtilsyn trådte i kraft den 1. januar 2014.

Socialtilsynet skal udarbejde en årsrapport om tilbuddenes kvalitet, som skal sendes til sekretariatene for rammeaftalen og socialstyrelsen senest den 1. juli året efter det kalenderår rapporten vedrører.

Rapportens konklusioner skal indgå i drøftelserne om den rammeaftale på det sociale område og det almene ældreboligområde, som årligt indgås mellem kommunalbestyrelserne i regionen og regionsrådet.

Det betyder, at rapporten vedrørende 2014 drøftes i forbindelse med Styringsaftalen for 2016, og at eventuelle udviklingstemaer først kan indgå i Udviklingsstrategien for 2017.

Socialtilsynet fastsætter takster og den objektive finansiering af socialtilsynenes opgaver. Finansieringen drøftes hvert år i forbindelse med indgåelse af styringsaftalen som led i rammeaftalerne på det sociale område. Fastsættelse af tilsyns- og godkendelsestaksterne samt den objektive finansiering er dog ikke en del af styringsaftalen som led i rammeaftalen. Det betyder, at i forbindelse med styringsaftalen for 2015 drøftes takster og den objektive finansiering af socialtilsynene.

Kommuner, Region og Socialtilsyn Syd vil i 2015 fortsætte dialogen og det gode samarbejde, som hidtil har været gældende. Den indsigt i kvaliteten i tilbuddene, som tilsynet giver, er vigtig for kommuner og region i arbejdet med at fastholde og udvikle kvaliteten i tilbuddene.

Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

I forbindelse med udarbejdelsen af udviklingsstrategien på det specialiserede social- og undervisningsområde har kommunerne ansvaret for at sikre en indbyrdes koordinering mellem regionerne af de lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger. Der er i 2015 syv landsdækkende tilbud, fem landsdelsdækkende tilbud og otte tilbud med sikrede afdelinger.

Nedenfor er kort opsummeret de helt overordnede hovedtendenser omkring kapacitet og belægning samt kommunernes efterspørgsel og behov efter disse typer af tilbud. Tilbuddenes udvikling i forhold til kapacitet, belægning og tendenser i forhold til kommunernes efterspørgsel er beskrevet særskilt for hvert af de tilbud, der i bekendtgørelsen er defineret som henholdsvis lands- og landsdelsdækkende og sikrede afdelinger i bilag 5.

Lands- og landsdelsdækkende tilbud

Samlet set har belægningen på de lands- og landsdelsdækkende været på 98 procent i 2013. Belægningen på de enkelte tilbud svinger dog fra 14,3 procent til 368 procent på ydelsesniveau. Overordnet set forventer driftsherrerne ikke de store forandringer i tilbuddenes kapacitet frem mod 2017.

Synscenter Refnæs, Skolen på Kastelvej samt Center for Døve har dog nedjusteret antallet af pladser frem mod 2017, mens Center for Døvblindhed og Høretab og Geelsgårdsskolen har øget antallet af pladser frem mod 2017.

De øvrige tilbud forventer på nuværende tidspunkt uændret kapacitet frem til 2017.

De lands- og landsdelsdækkende tilbud bliver overvejende belagt med borgere fra kommunerne i beliggenhedsregionen eller de omkringliggende regioner.

Gennemgående oplyser kommunerne, at efterspørgslen efter de lands- og landsdelsdækkende tilbud i 2015 vil være uændret.

Tværgående koordination af de sikrede institutioner

Kommunalbestyrelserne skal i dialog med regionsrådene sikre tværregional koordination af de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud samt de sikrede institutioner. Der er på den baggrund nedsat et kommunalt koordinationsforum bestående af repræsentanter fra de administrative styregrupper på det specialiserede socialområde i hvert af de fem KKR. Koordinationsforum er ansvarlig for at udarbejde forslag til landsdækkende koordination af de berørte områder, som indgår i de enkelte rammeaftaler.

Koordinationsforum har i 2013 haft særligt fokus på de sikrede institutioner, og har på den baggrund udarbejdet følgende forslag til tværgående koordination af de sikrede institutioner for børn og unge. Forslaget bygger på dialog med Danske Regioner og med de regionale driftsherrer.

Fem principper som grundlag for den tværgående koordination

Koordinationsforum har udarbejdet fem principper, som er udgangspunktet for den tværgående koordination af de sikrede institutioner. De fem principper er:

- Når et barn eller en ung visiteres til en sikret institution, bør nærhed til bopælskommune vægtes højt (nærhedsprincippet). Nærhedsprincippet skal være kendt af de involverede samarbejdsparter. Der kan dog være hensyn, som gør, at der afviges fra nærhedsprincippet f.eks. i banderelaterede sager eller ved særlige behov hos barnet/den unge mm.
- Der bør som udgangspunkt være en sikret institution i hver region for at kunne leve op til nærhedsprincippet. Men geografi kan ikke stå alene. Der skal være samarbejde og dialog på tværs af regionerne bl.a. med henblik på at sikre, at kapaciteten er tilpasset lokale og landsdækkende behov.
- Det gode samarbejde mellem kommuner og de sikrede institutioner om den enkelte unge skal bevares og udvikles. Idet de unge i gennemsnit kun opholder sig 55 dage på en sikret institution, er det væsentligt at have fokus på 'den gode overgang'.

- Der skal være fokus på kvalitet og effekt af indsatserne. Der arbejdes for et større overblik over de sikrede institutioners målgrupper, ydelser og resultater samt større gennemsigtighed i sammenhæng mellem pris og indhold.
- Der skal være en tæt dialog mellem region og kommuner om kapacitetsændringer på de sikrede institutioner. Koordinationsforum involveres i beslutning om kapacitetsændringer for at sikre et overblik på landsplan.

Kapacitet og belægning på de sikrede institutioner

Kapacitet og belægning på de sikrede institutioner for 2013 fremgår af opgørelsen 'Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede institutioner – opgørelse af kapacitet og belægning samt behov og efterspørgsel'.

Kapaciteten på de sikrede institutioner vurderes som værende på rette niveau for 2015, efter at regionerne i 2012 har lukket en række pladser.

Det noteres, at belægningen på de sikrede institutioner i 2013 har udvist følgende tendens. Belægningen på de sikrede afdelinger var i 2013 samlet set på 83,7 pct., spændende fra 59,8 til 98,8 pct. på de enkelte tilbud. Til sammenligning var belægningsprocenten i 2012 samlet set på 69 pct. Antallet af pladser er i perioden 2012 til 2013 nedjusteret med i alt 14 pladser, fra 141 pladser i 2012 til 126 pladser i 2013.

Forudsat belægningsprocent

I forbindelse med kapacitetstilpasningen i 2012 valgte regionerne at sænke den forudsatte belægningsprocent fra 95 pct. til 85 pct.

Med styringsaftalen for 2015 hæves den forudsatte belægningsprocent til 90 pct.

Det vurderes efterfølgende, hvorvidt der er grundlag for at hæve den forudsatte belægningsprocent for de sikrede institutioner til 95 pct., så den følger belægningsprocenten for de øvrige sociale tilbud.

Fælles udviklingstema i 2015 om sammenhæng mellem målgrupper, indsatser og pris

De sikrede institutioner løfter som udgangspunkt de samme opgaver, men der kan være forskelle i målgrupper og ydelser på de enkelte tilbud. Der er et kommunalt ønske om at få større gennemsigtighed i målgrupper, ydelser, effekt af indsatsen og sammenhæng mellem pris og indhold i de enkelte tilbud.

I 2015 vil kommunerne og de regionale driftsherrer/Københavns Kommune arbejde med et fælles udviklingstema, som tager afsæt i følgende udviklingspunkter:

- Dokumentation af målgrupper, ydelser, effekt og sammenhæng mellem pris og indhold på de enkelte tilbud.
- Tilstræbe ens enhedspriser for ens ydelser.
- Afdække mulighederne for mere fleksibilitet i kapaciteten, således at antallet af pladser løbende kan tilpasses mindre udsving i behovet.

Særlige forhold

Rammeaftale for specialundervisningsområdet

Kommunerne overtog i 2012 koordineringsforpligtelsen på specialundervisningsområdet, herunder for de lands- og landsdelsdækkende tilbud. Det er i Syddanmark aftalt, at dette sker i en koordineret proces med rammeaftalen på socialområdet, så nærværende aftaler, som i tidligere år, omfatter begge områder.

Tilsyn og fælles samråd for Udviklingshæmmede lovovertrædere

Se bilag

Tilsyn med udviklingshæmmede lovovertrædere

Se bilag

Udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser

I henhold til lov om social service § 9 skal rammeaftalen indeholde udviklingsplaner for botilbud med mere end 100 pladser. I Syddanmark drejer det sig om Ribelund, der drives af Esbjerg Kommune.

Under henvisning til vejledningen om rammeaftaler mv. er formålet med udviklingsplanen at udarbejde et udviklings- og styringsredskab, der sikrer udvikling og fornyelse.

Se Udviklingsplan for Ribelund i bilag 3c.

Bilagsoversigt

1. Bekendtgørelse for de to rammeaftaler;

a) Bekendtgørelse om rammeaftaler m.v. på det sociale område og på det almene ældreboligområde

b) Bekendtgørelse om rammeaftaler m.v. på specialundervisningsområdet

2. Særligt tema til rammeaftalerne for 2015 – anbragte børn og unges undervisning/uddannelse

3. Særlige forhold

a) Fælles Samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere

b) Tilsyn med udviklingshæmmede lovovertrædere

c) Udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser

4. Tendenser og behov samlet besvarelse

5. Koordinering af lands- og landdelsdækkende tilbud - samlet besvarelse.

6. Status på temaer fra tidligere Udviklingsstrategier og andre igangværende samarbejdsprojekter i Syddanmark

7. Oversigt over samtlige tilbud på socialområde i Syddanmark (udtræk fra Tilbudsportalen)